

Ekonomovia sa zhodli na zozname reforiem, ktoré by vláda mala financovať z balíka peňazí Next Generation EU

Tlačová správa, 15. septembra 2020

Medzi najvyššie priority patrí dôchodková reforma, hlboká reforma školstva a vedy a zlepšovanie podnikateľského prostredia. Členovia KEA sa zhodli na zozname reforiem, ktoré Slovensko urgentne potrebuje uskutočniť. Dnes je jedinečná šanca na ich rýchlu implementáciu vďaka financiám z EÚ.

Členovia Klubu ekonomických analytikov (KEA) sa v ankete konanej v prvej polovici septembra najprv vyjadrovali o všeobecných princípoch, ktoré by mali platiť ohľadom reforiem. V rýchlej ankete hlasovalo 31 členov. Veľká väčšina sa zhodla na nasledovných princípoch:

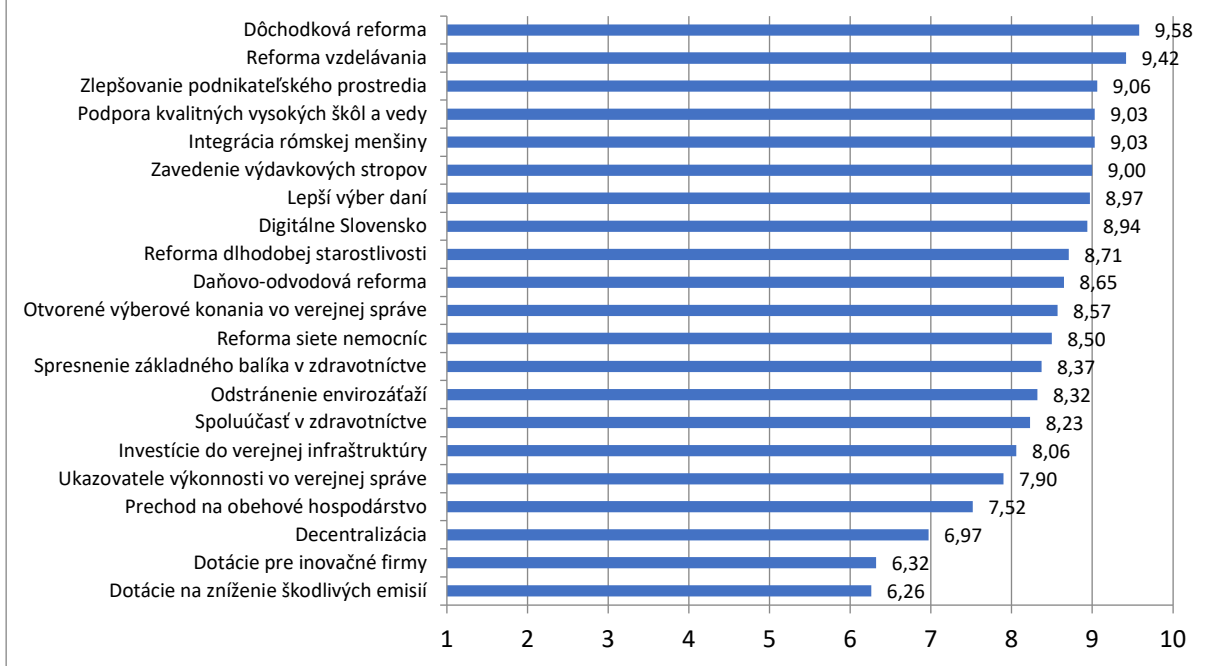
Zásady, ako to urobiť správne resp. ako to nerobiť zle.

- Reformy by sa mali robiť preto, lebo sú dobré a potrebné – nie preto, že nám teraz niekto dáva peniaze. Teda, mali by sme spraviť to isté, čo bolo správne urobiť už pred rokom či dvoma. (95 % hlasujúcich súhlasí s tvrdením)
- Keďže použitím fondu NGEU sa robia dlhy na úkor budúcich generácií, treba sa sústrediť na reformy, ktorými znížime tlak na budúce výdavky, resp. ktoré zvýšia príjmy rozpočtu. (93 % hlasujúcich súhlasí s tvrdením)
- Všetky navrhované reformy v sebe zahŕňajú komplexné problémy, ktoré sa dajú riešiť iba nasadením veľkého množstva bystrých a odhodlaných ľudí. Nič z toho nevyrieši ani jeden génus, ani jednoduchá zmena zákona, či naliatie miliárd eur. (90 % hlasujúcich súhlasí s tvrdením)
- Nevytláčať súkromný sektor – bolo by chybou, keby sa štát púšťal do komplikovaných aktivít, ktoré by kolidovali s tým, čo už by mal robiť súkromný sektor. (90 % hlasujúcich súhlasí s tvrdením)
- Peniaze by nemali ísť na platy a spotrebu ale na investície. Ak na platy, tak len účelové projekty vedúce k zmenám procesov či technickej podpory, ktoré majú začiatok a koniec v horizonte, keď môžu byť kryté eurofondami. (87 % hlasujúcich súhlasí s tvrdením)
- Rozhodovať medzi projektami sa treba na základe faktov: teda mieriť peniaze tam, kde prinesú najvyšší prínos – v duchu systému Hodnoty za peniaze (77 % hlasujúcich súhlasí s tvrdením)

Následne členovia KEA hodnotili zoznam reforiem podľa potreby ich **uskutočnenia: známku 1 dostala úplne nepotrebná reforma a známku 10 dostala veľmi potrebná reforma. Ako top priority sa ukázali dôchodková reforma, hlboká reforma školstva a vedy a zlepšovanie podnikateľského prostredia**. Širokú pozornosť medzi ekonómami získala aj potreba inklúzie Rómov, zavedenie viacročných výdavkových stropov, lepší výber daní a digitalizácia Slovenska.

Tu je celý zoznam reforiem zoradených podľa priemernej dosiahnutej známky (teda podľa ich potreby):

Reformné priority podľa slovenských ekonómov (priemerná známka na škále 1 až 10)

Zdroj: KEA na základe hlasovania 31 ekonómov

1/ Reformy ktoré zabezpečia udržateľný ekonomický rast a vyššiu efektívnosť. Znamenali by pre Slovensko toľko potrebný štrukturálny posun

Opraviť dôchodkový systém, aby nevytváral nekryté dlhy do budúcnosti, predovšetkým zrušiť stropy na dôchodkový vek a trinásť dôchodky pri zachovaní alebo aj posilnení ochrany ľudí, ktorí zo zdravotných dôvodov nevládzu plnohodnotne pracovať ako aj dôchodcov ohrozených chudobou. Súčasťou dôchodkovej reformy by mala byť aj oprava druhého piliera, aby prinášal vyššie výnosy ako aj zavedenie pravidelného informovania ľudí o ich budúcich nárokoch na dôchodok. (priemerná známka 9,58)

Systematicky zlepšovať podnikateľské prostredie tak, aby Slovensko výrazne stúplo v medzinárodných rebríčkoch a stalo sa atraktívnejším miestom pre investície. Opatrenia na zlepšenie podnikania by mali zahŕňať zjednodušenie a zatriktívnenie daňového systému, stavebného a územného konania, zníženie cien energií, ako aj pružnejší trh práce a riadenú inteligentnú imigráciu. (priemerná známka 9,06)

Rómovia: je to obrovská strata ľudského potenciálu, ktorú si nemôžeme ako krajina dovoliť (nehovoriac o katastrofálnych podmienkach v ktorých mnohí žijú). Z veľkej časti je to problém vzdelávania, ale aj sociálnej práce, zdravotníctva a pracovných príležitostí. Z fondu môžeme financovať experimentálne politiky práce s marginalizovanými skupinami (napr. v školstve). Úspešné projekty by sa následne nasadili plošne. (priemerná známka 9,03)

Zaviesť viacročný záväzný výdavkový strop do ústavného zákona o rozpočtovej zodpovednosti. Cieľom by malo byť znížiť riziko procyklickej rozpočtovej politiky, teda riziko väčšieho miňania v dobrých časoch a šetrenia v zlých časoch. Optimálne naviazať stropy na ukazovateľ dlhodobej udržateľnosti verejných financií tak, aby boli prísnejšie, ak je ukazovateľ v pásme vyššieho rizika. (priemerná známka 9,00)

Zlepšiť výber daní: Osobitnú pozornosť venovať zvýšeniu efektívnosti pri výbere daní, najmä DPH. Kľúčovou podmienkou je obsadenie čelných funkcií Finančnej správy SR a daňových úradov odborne aj eticky spoľahlivými ľuďmi na základe otvorených výberových konaní. (priemerná známka 8,97)

Potrebujeme digitálne Slovensko: elektronizácia štátnej správy, obmedzenie byrokracie, automatické zdieľanie informácií medzi úradmi. Verejná správa musí vedieť pracovať s informáciami z rôznych oblastí, od daňového systému až po sledovanie efektivity kontaktných centier. (priemerná známka 8,94)

Zaviesť daňovo-odvodovú reformu tak, aby bol daňový systém atraktívnejší pre investície a aby zvyšoval motiváciu pracovať. To znamená najmä zníženie priamych daní a odvodov, zjednodušenie systému a kompenzácia výpadkov v príjmoch cez zrušenie daňových výnimiek/výdavkov, zvýšenie spotrebných, majetkových a environmentálnych daní. (priemerná známka 8,65)

Otvorené výberové konania do čelných funkcií verejných inštitúcií aj štátnych firiem. Pri výbere kľúčových ľudí vo verejnej správe by mala byť samozrejmosťou verejná výzva na prihlasovanie kandidátov, verejné vypočutie pred odbornou komisiou, zverejňovanie zoznamu kandidátov, ich životopisov a vízií/projektov. (priemerná známka 8,57)

Zavedenie ukazovateľov výkonnosti (KPIs) v štátnych firmách aj kontrolných a regulačných inštitúciách. Pravidelné zverejňovanie miery plnenia ukazovateľov, naviazanie odmeňovania čelných predstaviteľov na plnenie ukazovateľov. (priemerná známka 7,90)

Decentralizácia: presun kompetencií z centrálnej vlády na VÚC a obce, posilnenie príjmov a zmena daňového mixu samospráv (posilnenie vlastných príjmov, zahrnutie DPH do podielových daní), finančná motivácia k zlučovaniu obcí. (priemerná známka 6,97)

Zaviesť ciele dotlačné schémy, kde by súťažili inovačné firmy o podporu s tým, že postupne, ak by neplnili ciele (benchmarky), tak by o ňu prichádzali a naopak, úspešné by sa podporili ďalej až do osamostatnenia. (priemerná známka 6,32)

Oblasť zdravotníctva

Reformovať sieť nemocníc: Pravidelne merať a zverejňovať kvalitu a efektívnosť poskytovania zdravotnej starostlivosti v nemocniciach. Upraviť štruktúru aj financovanie nemocníc na základe kritérií kvality a efektívnosti (stratifikácia), zrealizovať platby poisťovní nemocniciam pri zohľadnení výsledkov v kvalite a efektívnosti, zastaviť zadlžovanie nemocníc. (priemerná známka 8,50)

Reformovať systém dlhodobej starostlivosti – zabezpečiť potrebné kapacity aj finančnú udržateľnosť poskytovaných služieb. Pravidelne merať kvalitu služieb vrátane názorov klientov. Skvalitniť medicínsku ako aj sociálnu posudkovú činnosť. (priemerná známka 8,71)

Spresňovať definíciu základného balíka zdravotnej starostlivosti hradeného z verejných zdrojov vo vecnej, časovej a finančnej dimenzii. (priemerná známka 8,37)

Zaviesť transparentnú spoluúčasť pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti nad rámec základného balíka spolu s ochrannými stropmi a výnimkami pre sociálne slabších a chorých ľudí. (priemerná známka 8,23)

Oblasť školstva a vedy

Upraviť vzdelávací systém, aby lepšie zodpovedal potrebám pracovného trhu a demokracie: zaviesť reformu obsahu vzdelávania od škôlok až po vysoké školy s cieľom (priemerná známka 9,42)

- posilniť IT zručnosti a ovládanie anglického jazyka,
- rozvíjať schopnosť spolupracovať s inými ľuďmi a rozvíjať demokratické hodnoty a inštitúcie

- klásť dôraz na flexibilitu a schopnosť rozmýšľať, nie na poučky a definície
- zvýšiť dostupnosť predškolského vzdelávania aj pre deti zo sociálne znevýhodneného prostredia
- výrazne zvýšiť platy učiteľom - no nie financované z NGEU fondu ale z rozpočtu SR. Zvýšenie by nemalo byť plošné. Posilniť variabilnú zložku mzdy, viac by mali dostať kvalitní učitelia. Špeciálne oceniť učiteľov pracujúcich v ťažkých podmienkach (napr. osady), resp. v regiónoch s nedostatkom učiteľov.
- potrebujeme merať kvalitu študentov na vstupe aj na výstupe a hodnotiť tak pridanú hodnotu každej školy.

Podporovať kvalitné vysoké školy a vedu: (priemerná známka 9,03)

- Na základe pravidelného merania a zverejňovania výsledkov kvality a efektívnosti podporiť kvalitné vysoké školy a kvalitnú vedu a výskum, teda inštitúcie, ktoré majú najväčší potenciál na koncentráciu produktívnych ľudí, vznik inovácií a v spolupráci so súkromným sektorom aj ich aplikáciu.
- S pomocou verejných investícií zvýšiť atraktivnosť kvalitných inštitúcií, aby sa zmiernil odchod potenciálne najproduktívnejších ľudí do zahraničia a aby naopak lákali emigrovaných ako aj zahraničných odborníkov na Slovensko.
- Pri výskume zvýšiť (výrazne) financovanie kvalitnej vedy a zrušiť financovanie predstierania výskumu, ktoré je u nás premnožené.
- Plošné navýšenie pre vedu a výskum si nemôžeme dovoliť a treba sa sústrediť na vybrané oblasti určené merateľnými kritériami.

2/ Investičné alebo environmentálne dlhy

Odstránenie envirozáťaží - nemožno od toho očakávať okamžitý efekt na zvýšenie našej konkurencieschopnosti, no z dlhodobého hľadiska je čisté a nezaťažené životné prostredie pre našu spoločnosť obrovský benefit. (priemerná známka 8,32)

Investovať do verejnej infraštruktúry s najvyššou hodnotou za peniaze napr. v dopravnej infraštruktúre, obnove a výstavbe verejných budov vrátane nemocníc. Za účelom objektívneho výberu investícií personálne aj finančne posilniť Útvor hodnoty za peniaze pri Ministerstve financií SR. (priemerná známka 8,06)

3/ Projekty, ktoré nie sú top priorita, no ich financovanie z NGEU zlepší život na Slovensku

Tieto reformy by ideálne mali byť financované z bežného rozpočtu EÚ. Preto ich financovanie z NGEU je žiaduce len v prípade, pokiaľ ich nevieme uplatniť na skôr zmienené reformy (Body 1 alebo 2)

Prechod na obehové odpadové hospodárstvo - podpora triedenia a recyklácie odpadu, investície do spaľovní odpadu, zvyšovanie poplatkov za skládkovanie odpadu, resp. za nerecyklovateľné obaly. (priemerná známka 7,52)

Dotácie na zníženie škodlivých emisií, napr. na kúpu elektromobilov a nízkoemisných automobilov, výmenu starých kotlov na vykurovanie v rodinných domoch, zatepľovanie bytov, rodinných domov a verejných budov, modernizáciu priemyselných firiem. (priemerná známka 6,26)

Vydané v Bratislave, dňa 14.septembra 2020.

Viac informácií poskytnú:

Juraj Valachy, predseda Klubu ekonomických analytikov
klub.ekonomickych.analytikov@gmail.com, juraj_valachy@tatrabanka.sk

www.ineko.sk/kea

Klub ekonomických analytikov (KEA) je občianskym združením, má 45 členov a pozostáva z ekonomických analytikov z rôznych inštitúcií, ako sú komerčné banky, mimovládne výskumné inštitúcie, Slovenská akadémia vied, ministerstvá, konzultačné firmy a univerzity.

Hlasovanie o hlavných tézach tohto vyhlásenia prebehlo medzi 6.-13. septembrom 2020 a zúčastnilo sa ho 31 z celkového počtu 45 členov KEA.

Príloha: Vybrané komentáre jednotlivých členov KEA

Keďže ide o komentáre jednotlivých členov, nemožno ich stotožniť so stanoviskom KEA.

1. Komentáre k zásadám, ako to urobiť správne resp. ako to nerobiť zle

- *Návrh reforiem by mal byť už v tejto fáze verejný. Aby návrhy odborníkov a rôznych stakeholderov prichádzali včas a nie až vo fáze, keď si aj dobré podnety budú vyžadovať náročnejšie zmeny návrhov reforiem pripravených úzkou skupinou ľudí.*
- *Kritická časť najmä odbornej verejnosti sa musí mobilizovať, aby sa podarilo presadiť čo najviac potrebných reforiem. Bez ich angažovanosti hrozí, že si peniaze rozdelia najsilnejšie zaujmové skupiny a z reforiem, ktoré sú často nepopularne a zložité, ale potrebné pre stabilitu a rast životnej úrovne, sa podariť presadiť len mála časť.*
- *Treba tu budovať vedomostnú ekonomiku, teda najmä zlepšovať školstvo (od úplne najmenších detí až po celoživotné vzdelávanie), vedu a výskum a ich využitie prostredníctvom inovácií v súkromnom sektore.*
- *Podľa mojho názoru sú stále oblasti, kde by malo byť navýšenie plátov, alebo uvoľnenie mzdovej politiky súčasťou reformy - konkrétne oblasť vedy a výskumu, kde sú platy zložené nízke, ale aj platy a odmeny v školstve.*
- *Co sa týka rozhodovania na základe Value fo Money - principiálne súhlasím, ale zároveň si myslím, že my sme VfM určili na sektorovej úrovni (sektorové revízie), ale nie na systémovej úrovni - na to by sa mne naozaj ziadala celospoločenská diskusia, vízia a konsenzus naprieč politickým spektrom (big coalition).*
- *Definícia hodnoty za peniaze zostáva problematická, hlavne v prípadoch kedy nie je jednoznačne možné monetizovať prínosy opatrení, pričom momentálne hodnotenie hodnoty za peniaze je riešené prevažne týmto úzkym spôsobom.*
- *Mám pochybnosti o tom, či HzP dokáže ohodnotiť prínos investícií. Okrem toho štát by nemal investovať - to je priestor pre súkromný sektor. HzP nemôže fungovať ako figový list zakrývajúci expanziu štátu aj keď v mene akéhosi celospoločenského dobra, pretože nič také neexistuje.*
- *Objem peňazí dáva možnosť ist nad rámec reforiem, ktoré boli definované napr. v Revíziách, myslieť viacej medzisektorovo, vizionársky, pokúsiť sa o podporu štrukturalnej zmeny, napr. diverzifikáciu ekonomiky ku odvetviám s vyššou pridanou hodnotou. To mi v súčasnom prístupe písania dokumentu o reformách chýba (mala som možnosť citovať a pripomienkovať vybrané časti).*
- *Prijímané reformy/realizované projekty, by sa mali vyhodnocovať komplexne v ich vzájomnej potenciálnej synergii, tak aby bolo možné získať maximálne efekty za dostupné zdroje.*
- *Tým, že reformy sú financované zvonku, dávajú vláde priestor byť ešte odvážnejšou, ako v bežných časoch. Ambície by mali byť preto ešte vyššie, ako by boli pred rokom-dvoma.*
- *To, že sú reformy financované externe, dáva možnosť implementovať tie, kde sa ich prínos vyčísluje ťažko, teda paradigmatické zmeny miesto marginálnych zlepšení. Neobmedzujeme si ambície reforiem príjmami a výdavkami. Pri tých najambicióznějších reformách sa to aj tak nedá zrátať.*
- *Summa summarum: máme šancu spraviť veci, o ktorých sme ani nedúfali, že na ne budeme mať možnosť. Dnes naozaj nie je rozumné zväzovať si ruky. Máme možnosť plne integrovať rómsku komunitu, prejsť na 100 % zelené zdroje energie, vystavať sieť čerpacích staníc pre vodíkové/elektrické autá, vybudovať sociálne zariadenia pre našu starnúcu populáciu a pod., skrátka, spraviť veci, ktorých prínos pocítíme až o desiatky rokov a preto je ich náročné vyčíslieť.*

- *Suhlasim so zapajanim sukrorneho sektora - napriklad v oblasti zvysovania a formovania zrucnosti, v RandD, ale vieme, preco sa aktualne nezapaja? Je to naozaj v dosledku prilisnej aktivity staty? Ja si to nemyslím. Ide skor o nizku kapacitu statu negociovat institucionalne vzťahy so sukrornym sektorom, komunikovat s veľkymi investormi ci socialnymi partnermi v konstruktívnej rovine, poskytnut im podporu na etablovanie svojich struktur a kapacit, atd.*
- *Pod investíciami sa implicitne rozumejú fyzické, chýba spomenutie spoločenských investícií, ktoré považujem za dôležitejšie.*
- *Reformy, ktoré Slovensko najviac potrebuje, v zásade nevyžadujú investície. Vyžadujú ochotu politikov zmeniť legislatívu a realokáciu rozpočtových zdrojov. Prírodzene vyvstáva otázka, načo vlastne prostriedky NGEU majú slúžiť? Odstraňovanie starých environmentálnych záťaží nie je reforma. Výstavba infraštruktúry je financovaná z bežných EU fondov, vrátane zatepľovania verejných budov. Prostriedky NGEU môžeme zdvorilo odmietnuť, alebo vyčerpať, tak ako ostatní. Ak ich nevieme vyčerpať na technickú asistenciu (čo nevieme) a úplne nové projekty, ktoré stihneme zrealizovať za 2 roky (ktoré nemáme), tak môžeme hľadať cestu, ako ich dostať k ľuďom hocijakým spôsobom, nech majú zdroje na krytie nákladov budúcej inflácie.*

2. Komentáre ku konkrétnym reformám

- *Revízia vydavkov na socialne vylucene komunity tiež navrhuje reformu systemu socialnej pomoci, davok v hmotnej nuzdi - v súčasnosti ostava nepokryta veľka cast populacie v chudobe, vrátane deti. Generacna chudoba ci chudoba ako taka je vyraznou barierou pre integráciu na trh prace. Podporujem zistenia a reformne názory Revízie a povazujem ich za klucove reformy.*
- *Este by som vyzdvihla potrebu reformovat verejne sluzby zamestnanosti (urady prace), ktore su podla mojho nazoru skor "bottleneckom" nez facilitatorom v oblasti pracovnej integracie, najme pokiaľ ide o skupiny vzdialene od trhu prace.*
- *V prípade MRK by bolo potrebné zacieliť na hľadanie best practices, dalsie experimentalne opatrenia a hladanie efektívnych budu znásobovať straty.*
- *U Rómov sa pilotné projekty robia už 30 rokov, mnohé sa osvedčili a nerozšírili. Viaceré sa neosvedčili ale rozšírili (aktivačné práce). Treba zaviesť celoplošné opatrenia a neodsúvať riešenia čakáním na výsledky akýchsi ďalších pilotných projektov!*
- *Signifikantná zmena daňového mixu je v zásade politicky nemožná (vyžadovala by transformáciu dôchodkového systému) a ani by nepriniesla významné zmeny v ekonomickej aktivite. Naopak, takáto reforma zníži fiškálnu transparentnosť a pred občanmi skryje cenu štátu. Žiadúce je však earmarkovať potenciálne dodatočné výnosy efektívnejšieho výberu DPH do znižovania odvodového zaťaženia.*
- *Nesúhlasím principiálne so zvyšovaním daní, pretože daňovo-odvodové zaťaženie je už dnes privysoké a podkopáva súkromnú iniciatívu a posilňuje úlohu štátu v spoločnosti, ktorý systematicky zvyšuje svoju úlohu. Lepších ľudí do štátnych a verejných funkcií dostaneme, ak sa zvýši zodpovednosť politikov za svoju činnosť a lepší odmeňovanie.*
- *Decentralizácia môže byť v mnohých smeroch isto potrebná i prospešná, avšak bol by som pri nej veľmi opatrný, keďže môže byť veľmi citlivá na kvalitu ľudského kapitálu - t.j. jej úspech sa môže z regiónu na región líšiť (viď fungovanie obecných samospráv). Pred samotnou decentralizáciou by bolo nevyhnutné zrealizovať aj reformu vedúcu opačným smerom k väčšej centralizácii obcí (ich spájaniu).*
- *Decentralizacia - nevidim to jednoznacne - su oblasti, v ktorych by bolo vhodne lokalnu a regionalnu uroven podporit kompetencne ako aj financne, v inych mi pride, ze je potrebne systemove riadenie a usmernovanie (napr. regionalne skolstvo sa ukazalo ako velmi problematicke v súčasnom nastavení).*

- *UHP je dôležitý organ, ale ja si myslím, že je potrebné podporiť kapacity aj na iných úrovniach, konkrétne napríklad na VUČkách.*
-
- *Za jeden z kľúčových bodov reformy školstva považujem reformu vzdelávania učiteľov - základného aj celoživotného (bez kvalitných učiteľov nám bude totiž akákoľvek reforma nanič) a zatraktívnenie povolania učiteľa, aby nebolo poslednou voľbou, ak "ma už inde nevezmú na vysokú školu" ako je to teraz pomerne bežné (česť výnimkám).*
- *Školstvo – chýba opatrenie pre únik mozgov - obmedziť daňovou pôžičkou.*
- *Vzdelávací systém nemá byť pracovným tréningom. Vzdelávanie je oveľa širší pojem. A opäť platí: nikto nevie vybrať víťazov vopred: dnes nevieme, aké zručnosti budú ľudia potrebovať o 40 rokov (vtedy budú mať dnešné 6 ročné deti, ktoré začínajú školu, 46 rokov a cca. 20 rokov do dôchodku). Nemôžeme vzdelávanie prispôbovať dnešným potrebám firiem, lebo kým deti doštudujú, už budú ich zručnosti zastaralé. Kvalita učiteľov sa tiež meria veľmi ťažko a opäť platí Goodhartov zákon.*
- *Pri VŠ a veda opäť platí Goodhartov zákon a to, že vláda nevie vybrať víťazov. Práve pre Goodhartov zákon veda vyzerá, ako vyzerá: inštitúcie spĺňajú formálne kritériá a to je všetko. Oveľa dôležitejšie je pritiahnúť do vedy financovanie zo súkromného sektora, ktoré je dnes veľmi nízke. Súkromný sektor si už sám nastaví kritériá efektívnosti a ciele výskumu, vláde ostane základný výskum, ktorý je neistý a nemerateľný.*
- *V rámci dekarbonizácie nášho hospodárstva je potrebné sa zamerať na zvýšenie atraktivity železničnej nákladnej dopravy v porovnaní s cestnou.*
-
- *Ad infraštruktúra: výrazne posilniť financie na údržbu/opravu existujúcej infraštruktúry.*
- *Verejné budovy, infraštruktúru i nemocnice by sa mali prenechať na súkromných investorov a developerov. Akékoľvek dotácie sú škodlivé a deformujú slobodný trh, a tým i našu globálnu konkurencieschopnosť. Nehovoriac o tom, že štátne investície i dotácie sú semeniskom korupcie. Preto som proti nim principiálne.*
- *Napr. na envirozataze by som siel urcite z EU fondov, ale take elektromobily by som skor riesil narodnymi zdrojmi (ak nevyjdu eurofondy).*
- *(Potrebná je aj) Transformácia nemocníc na subjekty čeliace bankrotu a rozdelenie kmeňa VŠZP na viac častí a ich privatizácia. Bez týchto krokov sa efektívnosť systému nedokáže moc zvýšiť.*
- *V zdravotníctve je treba viac podporiť prevenciu, čo by mohlo pomôcť zredukovať neskoršie odvrátimeľné zdravotné náklady a úmrtnosť. Vekový priemer všeobecných lekárov pre dospelých (VLPD) je veľmi vysoký (nad 60 r.), najmä v regiónoch. Veľmi rozšírený je business model založený na kapitáciách, keď lekári maximalizujú paušálne príjmy za počty zaregistrovaných pacientov. Pri veľkom počte pacientov lekári viacej riešia akútne problémy a kladú menší dôraz na prevenciu. Aktuálny systém financovania VLPD by potreboval reformu. Treba rozšíriť kompetencie VLPD, aby mohli čiastočne odbremeniť odborných lekárov a aby mohli vykonávať komplexnejšie preventívne vyšetrenia. To by prispelo k zatraktívneniu profesie VLPD a k zníženiu vekového priemeru. Štát by mohol podporiť "skorší odchod VLPD do dôchodku" (napr. príspevky mladým lekárom na odkup ambulancií).*
- *Ak nám niečo súčasná koronakríza ukázala, tak to, že efektívnosť nemocníc je v priamom rozpore s robustnosťou. Zdravotný systém musí mať istú mieru redundancií a neefektívnosti, aby dokázal zvládať aj čierne labute. Navyše, číselné meranie je nemožné: z definície nebudú mať najlepšie nemocnice najlepšie čísla, lebo tam chodia najťažšie prípady. Jasné, že poskytovatelia zdravotnej starostlivosti nemajú plyvať, ale efektívnosť nesmie byť hlavným cieľom. Goodhartov zákon stále platí: čokoľvek sa meria, prestáva byť dobrým meradlom.*

- *Zdravotníctvo – reagovať na starnutie pracovnej sily v zdravotníctve – prestať komerčne vzdelávať zahraničných lekárov pre zahraničie a tým blokovat verejné vzdelávacie kapacity, exodus sestier a pod.*
- *Spoluúcast na financovaní zdravotnej starostlivosti (out of pocket payments) sa realne deje - za kvalitnú starostlivosť je potrebné si priplatiť, mesačne vydavky pre rodinu s malými deťmi sú obrovské. Myslím, že sa o tomto malo hovoriť. Nevieť ako by bola cesta, ale možno explicitne presunutie týchto skrytých výdavkov do merateľnej spoluúčasti by bolo užitočné. Veľkým problémom je prístup ku zdravotnej starostlivosti ľudí so sociálne znevýhodneného prostredia, ľudia bez domova, ľudia s dlhmi, ktorí nemajú prístup ani ku základnej zdravotnej starostlivosti a spoločenské náklady sú obrovské.*
- *Dlhodobá starostlivosť – reforma financovania – klient ako nositeľ peňazí z verejných zdrojov, jeden rezort a pod.*
- *Ku cieľovým dotáčnym schémam - ano, ale spôsob akým popisujete plnenie benchmarkov o odobranie príspevkov je na diskusiu. Ide o kapitál na start-upy - tie z definície majú "nárok na neúspech", otázne je, či tu má vstupovať štát, alebo toto práve nechať na súkromný rizikový kapitál. Štát by mal vytvoriť a podporiť silsi ekosystém.*
- *Podnikateľské prostredie - ano, ale čo presne znamená "zatraktívnenie" daňového systému, čo znamená riadená inteligentná migrácia? Opat, viaceré oblasti, ktoré popisujete by mali byť predovšetkým analyzované, a prediskutované.*